

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรณีศึกษาโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม

THE GUIDELINE FOR DEVELOPMENT OF STUDENTS CARE SYSTEM: A CASE STUDY

LUMTAMAINCHAIPIITAYACOM SCHOOL

แทน ด้านแก้ว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคมปีการศึกษา 2552 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552 3) เพื่อศึกษาประโยชน์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคมปีการศึกษา 2552 5) เพื่อศึกษาความต้องการในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคมปีการศึกษา 2552 6) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552 7) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปรึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 คน และนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงปี 6 จำนวน 566 คน ได้ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 และนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยทางสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความคิดเห็นใช้ทดสอบค่า t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (One way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามครูที่ปรึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และครูที่ปรึกษามัธยมศึกษาตอนปลายที่ 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความสามารถในการดำเนินงาน ด้านประโยชน์ในการดำเนินงาน และด้านความต้องการเกี่ยวกับช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครูที่ปรึกษามัธยมศึกษาตอนต้นกับครูที่ปรึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 6 มีระดับความคิดเห็นกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the guideline for student care system of counselor in Lumtamainchaittayacom school, academic year of 2552, 2) study an ability of students care system of counselor in the school, 3) study of good benefit the guideline for development students care system of counselor in the school, 4) study an opinion of counselor in operating students care system in the school, 5) study needs for development students care system of counselor in the school 6) study students opinion on student care system in the school, and 7) compare opinion of the students on students care system in the school.

The samples consisted of 30 school counselors and 566 Mattayomsuksa 1 to 6 students by purposive sampling. A 5-point rating scale questionnaire composed of items reflecting five aspects with reliability of 0.870 was administered and then analyzed the data through percentage, mean, standard deviation, t-test, and One way ANOVA.

The research findings were as follows:

1. The opinion guideline for development students care system of counselor in junior to high school in all four aspects and each aspect were at a high level.

2. A comparative opinion of the guideline for development students care system of knowledge interested ability benefit and need of guideline for development student care system, the primary school teacher and the high school teacher were significantly different at .01 level.

3. Analyzed of variance, the opinion of the students in junior high school to senior high school were different at .05 level of significance.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 (2545: 5, 7) กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) นอกจากนี้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)

การพัฒนาเด็กเรียนทุกคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา (กรมสุขภาพจิต 2544: 11) เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็มีปรากฏให้เห็นเป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ก็เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาเด็กเรียนให้ไปเป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ในมาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ธีระ รุญเจริญ, 2546: 33) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา อีกทั้งการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนเป็นระบบหนึ่งซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้เป็นมาตรการในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานโดยการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียน คือ การจัดกิจกรรมความปลอดภัย แก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาทางเพศ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและองค์กรท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547: 4)

การแก้ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นควรเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยพัฒนาด้านจิตใจ และผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งครูผู้สอนควรทำหน้าที่บริหารโรงเรียนและสอนนักเรียนโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ ถึงแม้การเรียนการสอนจะเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติซึ่งตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนก็คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน การรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนเพราะถ้าไม่ได้รับการพัฒนาแก้ไขปัญหาดังกล่าวตั้งแต่เริ่มแรก โอกาสที่จะประสบปัญหาชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตนั้นมีสูงมาก เช่น ปัญหาการเรียนล้มเหลว ปัญหาความก้าวร้าว ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน (เพยาว์ เกาทัณฑ์ทอง 2543: 4)

สภาพปัจจุบันโรงเรียนลำห้วยเมี่ยงไชยพิทยาคม อำเภอลำห้วยเมี่ยงไชย จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ได้ดำเนินการตามกรอบของระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียน โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 เพื่อเป็นการสนองนโยบายของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นการช่วยเหลือเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นในเรื่องระเบียบวินัย การประหยัด ความเป็นไทย ความมีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการศึกษาเอกสาร การบันทึกแบบช่วยเหลือเด็กเรียน บันทึกการแก้ไขและเสริมสร้างระเบียบวินัยของนักเรียน การสอบถามครู บุคลากรในโรงเรียนลำห้วยเมี่ยงไชยพิทยาคม ปรากฏหลักฐานให้เห็นว่า การประพฤติผิดระเบียบวินัยของนักเรียนนั้นมิใช่จริง มีความประพฤติไม่เหมาะสม มีปรากฏทั้ง

ในเรื่องความผิดสถานเบา เช่น การมาเรียนสาย หนีเรียน แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ความผิดปานกลาง เช่น ขาดเรียนติดต่อกันหลายวัน เที่ยวยามวิกาล มีการเสเพลเสพติด เล่นการพนัน ความผิดขั้นร้ายแรงเช่น การปฏิบัติตนส่อไปในทางชู้สาว ทะเลาะวิวาท พกอาวุธมาโรงเรียน ทำลายทรัพย์สินของทางราชการ ฎหมายครอบครัวแตกแยก อีกทั้งโรงเรียนยังดำเนินการที่ไม่เป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องตามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสามัญศึกษา เนื่องจากครู ชุมชน ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ยังไม่เข้าใจขั้นตอนของระบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ มีองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานอยู่ 5 ขั้นตอน(กรมสามัญศึกษา. 2544: 5) ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญา และ 5) การส่งต่อ

จากการวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนลำทะเมนชัยพิทยาคมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านปริมาณและคุณภาพบุคลากร ด้านงบประมาณ ทำให้พบจุดอ่อนของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โรงเรียนจึงพิจารณาดำเนินการกิจกรรมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการพัฒนา การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบให้เห็นเป็นรูปธรรมและให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาและจากข้อมูลในแบบประเมินดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ทราบพื้นฐานการดำเนินงานของโรงเรียนในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีจุดแข็งที่ช่วยสนับสนุนให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงหรือหาวิธีการแก้ไขเพื่อให้การทำงานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนด้วย(โรงเรียนลำทะเมนชัยพิทยาคมพิทยาคม. 2551: 16-17)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่องโดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูและศิษย์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญา และการคุ้มครองเด็กเพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญาให้มีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการศึกษาการเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนลำทะเมนชัยพิทยาคมมีหน้าที่โดยตรงในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านการป้องกันและการส่งเสริมการดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษาผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นคนดีมีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคำเนิงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำทะเมนชัยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552 ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความสามารถ ด้านประโยชน์ ด้านความคิดเห็น และด้านความต้องการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลำทะเมนชัยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลำทะเมนชัยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552 จำแนกตามระดับชั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูที่ปรึกษา ประกอบด้วย ครูที่ปรึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 17 คน ครูที่ปรึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 13 คน โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 กลุ่มตัวอย่าง
2. นักเรียน ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 119 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 81 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 98 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 96 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 101 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 71 คน รวมทั้งหมด 566 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 40) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 คน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขนาดของ กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 230 กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ แบ่งชั้น ภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งตามระดับชั้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 และวิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับชั้น ได้ใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนลำพูนไชยพิทยาคม ปีการศึกษา 2552 แบ่งออกเป็น 2 ชุด สำหรับครูที่ปรึกษาและนักเรียน

สอบถามครูที่ปรึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และประโยชน์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตราการวัดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับครอบคลุมเนื้อหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและประโยชน์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สอบถามความคิดเห็นของนักเรียน เป็นแบบ (Rating Scale) ตามมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index objective congruence : IOC) ของข้อคำถามกับการวัดตามนิยามศัพท์ แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำไปใช้ได้ นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนและนักเรียนจำนวน 60 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติบรรยายข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) และสถิติทดสอบเอฟ (F-test)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยได้สรุปผลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่จำแนกเป็นครูที่ปรึกษา และ นักเรียน

ครูที่ปรึกษา พบว่า ครูที่ปรึกษามัธยมตอนต้น จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 ครูที่ปรึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00

นักเรียน พบว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความสามารถ ในการดำเนินงาน ด้านประโยชน์ในการดำเนินงาน และด้านการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านของครูที่ปรึกษาทั้ง 4 ด้าน พิจารณาโดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านความต้องการพัฒนาความรู้ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูที่ปรึกษาโรงเรียนลำพูนไชยพิทยาคม พบว่า ลำดับความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ อบรมทบทวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันดับ 2 ได้แก่ ศึกษางานการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันดับที่ 3 ได้แก่ คู่มือการจัดระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการดำเนินงาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม และรายด้าน โดยรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.16 , S.D.=0.56) อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชั้นเรียนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.31 , S.D.=0.45) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านมี ญหาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้รับการแก้ไข ทุกครั้งจากครูที่ปรึกษาอย่างน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย \bar{X} =4.08 , S.D.=0.57) อยู่ในระดับมาก พิจารณาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สรุปผลโดยทดสอบค่าที ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบในระดับความคิดเห็นที่มีต่อ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการดำเนินงาน ด้านประโยชน์ในการดำเนินงาน และด้านการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูที่ปรึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 มีระดับความคิดเห็นกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลำทะเลเมนไชยพิทยาคม อำเภอลำทะเลเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนลำทะเลเมนไชยพิทยาคม อำเภอลำทะเลเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เห็นว่างานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครู และผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนเพื่อเตรียมการ ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ใช้เป็นข้อมูลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ทราบถึงการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด เพื่อ การปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริม ระบบกดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ จจัยดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วนิดา ชินินทุยทวงศ์ (2544: 13-14) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายควรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และให้ การสนับสนุนการทำงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงาน ทุกคน ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

นอกจากนั้น สายสมร ยูนิมิ (2545 :74) กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุน การดำเนินงานหรือ ร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น เรื่องทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ก: 6) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น มีดังนี้ ที่มโนและที่มประสานได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย รวมทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน การอบรม ให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ในเรื่องนี้เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การปรึกษา

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ข13-25) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีด้านบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษา สามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามลำดับ

กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน แนวทางดำเนินงานคือ กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และจุดเน้นด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างชัดเจน

ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางการดำเนินงานคือ เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุขสถาบันส่งเสริมการเสวนาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม ฯลฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติร่วมกัน

ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน แนวทางดำเนินงาน คือ พัฒนาบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้ และการปฏิบัติด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สนับสนุนช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สามารถดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดำเนินงานคือ ช่วยเหลือ แก้ไข ปัญหา อุปสรรคของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงาน ไม่ประสบความสำเร็จ

ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตาม ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง แนวทางดำเนินงานคือ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จากแนวทางของสำนักงานการวิจัยยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อัจฉรี พูลพี 2546) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนที่ถูกจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มที่มีปัญหา ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไข ปัญหา โดยมีหลักเกณฑ์ตามความรุนแรงและความถี่ของพฤติกรรม ซึ่งนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนบ่อยๆ จนสังเกตได้ หลังจากใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนที่มีปัญหาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น ผู้ปกครองรับทราบถึงปัญหา ตระหนักและเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญไทย ทองก้อน (2547) ได้ศึกษา การดำเนินงานเพื่อแก้ไข ปัญหาความประพฤติ นักเรียน โรงเรียนโนนศรีวิทยา อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไข ปัญหาความประพฤติ นักเรียน โดยใช้กลยุทธ์จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ การอบรมกลุ่มย่อย และการเยี่ยมบ้าน สามารถทำให้นักเรียนมีความประพฤติดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ โรงเรียนต้องดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นคนดี อยู่ร่วมสังคมได้อย่าง มีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติภาพ เกาแก้ว (2547) ได้ศึกษา การพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ก่อนการศึกษาค้นคว้าวิจัยปัจจุบันนี้ ปัญหา การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิส และ แมกแท็กการ์ด (Kemmis; and Mc Taggart) ดำเนินการพัฒนา 2 วงจร แต่ ละวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) จากการศึกษาตามกระบวนการดังกล่าวมาแล้วนี้ ในวงรอบที่ 1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา นักเรียน และการส่งต่อชัดเจนยิ่งขึ้น วงรอบที่ 2 จัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามใหม่แบบมีส่วนร่วม ครูที่ปรึกษา สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ผิดต่อระเบียบของโรงเรียนได้เป็นอย่างมาก ผลการพัฒนา การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพรเจริญ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งระบบ ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น มี ใจ สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง 5 องค์ประกอบ และยังมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม

จากผลการวิจัยดังกล่าว ทางสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายและมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดดังนี้

นโยบาย/มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ข 2) ได้มีนโยบายให้สถานศึกษา ทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรฐานการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา บัณฑิต แก่ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2547ง: 6-7) ยังได้จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ฉบับร่าง) เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและมีศักยภาพมากขึ้น สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อเป็นการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัด แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านนักเรียน มี 1 มาตรฐาน 5 ตัวชี้วัด เน้นให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. มาตรฐานด้านกระบวนการมี 1 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด เน้นให้มีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. มาตรฐานด้านปัจจัย มี 1 มาตรฐาน 4 ตัวชี้วัด เน้นให้มีบุคลากร สื่อ เครื่องมือเพื่อ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัดที่ 1 รู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้

ตัวชี้วัดที่ 2 มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนทรีย์ที่ดี

ตัวชี้วัดที่ 3 มีทักษะชีวิต สามารถหลีกเลี่ยงป้องกันภัยอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่

พึงประสงค์

ตัวชี้วัดที่ 4 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม

ตัวชี้วัดที่ 5 มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 2 มีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการวางระบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล มีการคัดกรองนักเรียน มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย มีการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข มีการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผล และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานที่ 3 มีบุคลากร สื่อ เครื่องมือ เพื่อการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 2 ครูมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้ปกครอง ชุมชน ให้ความร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 4 มีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากมาตรฐานและตัวชี้วัดดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเห็นได้ว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น บุคลากรมีส่วนร่วมทุกฝ่ายและดำเนินการกระบวนการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง กิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ตลอดจนแนวทางแก้ปัญหาให้มีผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการปรับตัวพร้อมเป็นรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อมูลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางสำหรับผู้วิจัย เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อมูลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางสำหรับครูที่ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาาระดับสูงขึ้นไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน ส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

3. ข้อมูลเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือและประสานสัมพันธ์กันอย่างกัลยาณมิตร ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน

4. เป็นรูปแบบในการขยายผลต่อโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาส่วนร่วมในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ต่อไป
2. ควรเปรียบเทียบในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาในแต่ละตัวแปร ด้านป ญหา และด้านความต้องการ
3. การวิจัยเชิงคุณภาพด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางการพัฒนาระบบนิเทศ ติดตามผล
4. ควรวิจัยเปรียบเทียบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาว่ามีแผนทางการดำเนินงานอย่างไร

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา (2544). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา (2544). เอกสารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กรมสุขภาพจิต. (2545). แบบคัดกรองทางสุขภาพจิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กิตติภพ เกาแก้วกุล. (2547). การพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ขวัญชัย ชุมชุมราษฎร์ (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพรเจริญวิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคายการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพันตำรวจโททักษิณชินวัตร นายกรัฐมนตรี. (2544, 26 กุมภาพันธ์). อัดสำเนา.
- รัชชัย สีสิมมว (2547). การพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนสุนารีวิทยา 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธีระ รุญเจริญ (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุญไทย ทองก้อน. (2547). การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาความประพฤตินักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศรีวิทยา อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก (19 ธันวาคม 2545) ฉบับกฤษฎีกา
- เพียวว ภาทนต์ทอง (2543). การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- โรงเรียนลำทะเมนไชยพิทยาคม. (2552). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปี 2551. นครราชสีมา: (ม.ป.พ.)
- วิจิตร พันธุ์สวัสดิ์ สุกุล (2546). การพัฒนาการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอัญญาคีรี จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สาคร เคนาภูมิ. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานคัดกรองนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546). คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ แก้ววิกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2547). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2544). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัฉริ พูลเพิ่ม. (2546). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกันทรารมณ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Brooks – Klcin, Valcrie. (1995). **Validation of the Teacher Variance Inventory (Revised) and its Relationship to the Survey of Attitudes Toward Children**, Dissertation Abstracts International.
- Bull, Harry Clinton, Jr. (1998). **High School Administrators' Perceptions of their Comfort Levels With the Law of Safe Schools**, Dissertation Abstracts International.
- Couture, Shari Joanne. (2000). **A Developmental Look at Adolescent Needs**, Dissertation Abstracts International.
- Dade, Clarence Edward, Jr. (1998). **A Description and Analysis of the Perceptions of Students in the Gang Deactivation Program: In an Urban High School (Urban Education)**, Dissertation Abstracts International.
- Raemer, Margaret Wallis Wickham. (2000). **Sustaining Educational Change: A Case Study in Restructuring Pupil Support Services at the School Level**. Dissertation Abstracts International.